Herinneringen aan André de Rooy

Literator en geestelijke vader van Julio Perrenal

= door Jules de Palm =

"Herdenken is herinneren", zei koningin Beatrix in haar troonrede in de Ridderzaal in Den Haag op 20 september 1994. Het kan daarom geen kwaad een wijle stil te staan bij het feit dat twintig jaar geleden René André de Rooy in Guadalajara (Mexico) overleed.

Geboren 1 oktober 1917 in Paramaribo heeft hij een aanzienlijk deel van zijn leven op Curaçao doorgebracht waar hij door zijn liefde voor het Curaçaose volk en vooral voor het Papiaments een Curaçaoënaar in hart en nieren werd, of liever, een 'yu di Kòrsou ta den su higra'.

Onder het pseudoniem Marcel de Bruin publiceerde hij in het literaire tijdschrift *De Stoep*. Van een gedicht dat enkele strofen besloeg, nam de redactie van dit tijdschrift in de vijfde aflevering in 1941 één strofe op als 'visitekaartje' om hem te typeren:

HOF
Koele hoven,
Zij beloven
Den zwerver,
Die schreit,
Vergetelheid
En rust.

Dank zij zijn 'doordrammen' is in 1943 Julio Perrenal geboren om een plaats in te ruimen voor het Papiamentse lied. Hij heeft Curaçao voor altijd aan zich verplicht door zijn stuwende kracht bij de oprichting van 'Simadán', het literaire tijdschrift in het Papiaments.

Van zijn hand verscheen in het eerste nummer onder het pseudoniem Andres Grimar

RONDEL
pa Charles.
Madona pretu cu bo wowo di tristesa,
pintá pa mi mes man, humilde di coló,
ta'tin un curason, sclamando cu doló
pa bo imagen su jorando bunitesa?
Ta bo presensia den mi ser profundo
ora den lagrima o den legria cla,
Madona pretu di tristesa hundu,
ta ken su curason a sclama tan ansjá?

Dushi secretu pa mi medita,
pakico mi esfuerso di unda tur mi sonjo,
kisas un dia lo mi bira donjo
di tur misterio pa mi man criá,
Madona pretu, cu bo wowo di tristesa?

Als zijn magnum opus mag ongetwijfeld genoemd worden het toneelstuk *Op rijm* waarvoor hij in 1954 een literaire prijs van het Cultureel Centrum Curaçao ontving. Geïnspireerd door de Don Juan-figuur van Tirso Molina en Cyrano de Bergerac van Edmond Rostand schonk hij de Papiamentse literatuur 'Juancho Picaflor' un tragicomedia di cinco acto - rimá.

Op verzoek van De Rooy schreef Colá Debrot, die zelden in het Papiaments publiceerde, daarbij het volgende voorwoord dat bij de verschijning van zijn Verzameld Werk aan de vergetelheid is ontrukt (deel 7, pag. 303);

"Corsow, 8 di november 1954

Gustosamente mi ta cumpli ce deseo di e autor di e comedia aki di skirbi un introducción, y esei cu sumo placer pa varios motivo, di cual mi kier menciona tres:
1. cu su comedia e autor a duna prueba di no tin miedu di experimentá e diferente influencianan di literatura mundial. Den e comedia aki nos ta mira motivonan y situaciones foi obras eminentes di literatura spañó y francés, respectivamente di e autores celebres Tirso Molina y Edmond Rostand.
2. E autor a elaborá es influencianan aki mencioná di un manera original usando nos idioma vernáculo y di e manera ei el a yuda prepará nos idioma pa generacionnan venidero di poëtas y prosaistas.
3. Y finalmente e autor a comprondé cu un comedia solamente ta verdaderamente un comedia si aunke siendo comedia, e no ta larga di abarcá tambe e sintimentonan trágico di nos bida. Ta com ta sina?.. Ma tasina ta... Ningun obra humana tin valor verdadero si nos no a realizá tantu cu alegría como cu lágrima.

Habent sua fata libelli, nan ta bisa na Latín; loke kier men cu tambe un obra literario tin un destino individual. Wel, mi ta deseé un bon biaha den mannan hoben o bieu, cariñoso o severo di su lectornan".

ANDRÉ DE ROOY

Een fragment:
"Acto cuater
Den botikin di artistanan
Miembro I: Riki lo caricia awor nos orea
Cu un poesía terminá
Na bar, un poco ratu pasá
Titulá: "Trias Poética".
Cu bosonan Riki!

Miembro II: Laga bin!
Miembro III: Pero sin triki:
Riki: (saliendo foi bar recitando)
Muhé, bibida y canción,
E tres cosnan ei so tin den bida
Pa biba nos emocion.
Si, mester tin ilusión
Pa sconde tur nos herida:
Un dama, un trago, un canción!
Nan tres den eterno unión
Hamás for di otro lo kita;
Pa nan no tin separación.
Tin mihó mas completu don
Den un pober portal su bida
Cu muhé, bibida y canción?
Y mientras tin stimación
Y bibida cu nos sed por kita,
Lo nos grita tur na unión:
Muhé, bibida y canción!

Miembronan: (ta ripiti) Muhé, bibida y canción!
(nan ta brinda cu Riki).
Nabaha: Tantu boroto pa tres cos
Di lo cual no tin mas cu dos
Aki presente.
(e ta hisa un kèlki y un guitarra)
Mi ta sinti ausencia...

Dos miembro: (acompanjá di guitarra)
Ausencia, tu que me hiciste sufrir.

Nabaha: (gritando pa ser tendé) Di muhé!

Juancho: Nabaha, lo no mi ninga e rasón
Di bo palabranan, pero mi ta convensí
Cu nos tur ta carga scondí
Un amada den curasón.

Miembro I: Hasta abo, Picaflor
Por ta sconde un amor?
Unu só, Bo'n conta robés?

Miembro II: Habrí e tin lo menos diez! (harimentu)

Miembro II: (enumerando)
Un bo tin na Pos Cabai
Dos rumán na Pitrimai
Bo tabatin,
Cu a bai Hulanda porfín..

Miembro III: Ki ubo di Motèt?
Miembro I: Anto esun di Girouette?

Juancho: Ni na Shon Toms, ni Cas Corá
Ni den Pèn, ni den Cobá
Cas Chikí, Scalo, Mahuma,
Ni na Dein, Marie Pampuna,
Anchi Bientu o Damacor
Mi ta curi tras di amor:
Hasta e Picaflor mortal
A cai p'e flecha tan fatal!

Nabaha: Como? Alcansá pa Diosa di amor?
Juancho: Un Diosa, un ser glorioso!

Wordt het geen tijd om ten behoeve van deze generatie Juancho Picaflor in Centro Pro Arte op de planken te brengen?